

Reviderad programbeställning gällande Stockholm Vatten och Avfall AB:s program Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV)

Framställan från Stockholm Vatten och Avfall AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Reviderad programbeställning gällande Stockholm Vatten och Avfall AB:s program Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV), inklusive aktualiserade effektmål, med en indikativ investeringsutgift om 20 miljarder kronor i 2025 års penningvärde godkänns i enlighet med utlåtandet.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) initierade i november 2018 Programmet Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV). Programmet omfattar vattenverk, ledningsnät och reservoarer; system som krävs för vattenförsörjning. Programmet, som beslutades 2018, sträcker sig fram till 2050 och fick en totalbudget på 22 miljarder kronor (i 2024 års penningvärde). SFV-programmet innehåller ett antal projekt. Utöver att varje projekt följs upp på tid, kostnad och kvalitet, följs programmet även upp som helhet. Den uppföljningen föreläggs Stockholms Stadshus AB i form av lägesrapporter.

Under hösten 2023 uppmanades SVOA av Stockholms Stadshus AB att göra en genomlysning av programmet för att säkerställa framdrift med prioriteringar och avvägningar med utgångspunkt i ekonomi, funktion och kvalitet.

På SVOA:s styrelsemöte den 19 september 2024 gavs bolagets VD i uppdrag att, senast i september 2025, lägga fram ett förslag till styrelsen på en uppdaterad programbeställning för SFV, inkluderande uppdaterade effektmål.

Stockholm Vatten AB (Stockholm Vatten) är ett dotterbolag till SVOA. Stockholm Vatten AB har det senaste året arbetat med att identifiera, revidera, uppdatera och ta fram underlag och ramverk för att säkerställa en uppdaterad programbeställning. Det slutliga förslaget innehöll tre alternativ för ambitionsnivå och förbrukning,

ambitionsnivå bibehålla funktionen, ambitionsnivå mellan och ambitionsnivå hög. Indikativa investeringar för de olika ambitionsnivåerna uppgår till 17 mdr för bibehållen funktion och mer än 50 mdr för den högsta nivån.

Utifrån framtagna ramar tog SVOA:s styrelse den 18 september 2025 beslut om en förnyad ambitionsnivå för dricksvattenförsörjningen som bygger på det mellersta alternativet. Den beslutade ambitionsnivån innebär att dricksvattensystemet ska underhållas, reinvesteras och förnyas i sådan takt att 2025 års uppskattade risknivå och funktion bibehålls på systemnivå. Vissa kritiska risker med stor påverkan byggs bort samtidigt som andra risker successivt kommer att öka. Ambitionsnivån ställer ett kapacitetsmål för vattenproduktionen år 2050 om 534 000 m³/dygn.

Ambitionsnivån har lett till förslag om en reviderad programbeställning och aktualiserade effektmål. De strategiska frågor som primärt har genomlysts i samband med uppdateringen är vilken produktionskapacitet som krävs om 30 år, vilken redundans och robusthet som vi är beredda att betala för, dubbla matningar av el och vatten och vattenkvalitetsstrategi.

Den uppdaterade programbeställning har en indikativ investeringsutgift om 20 miljarder kronor i 2025 års penningvärde. Programbeställningen återfinns i bilaga 1 till utlåtandet. I kommande investeringsärenden kommer underlaget innehålla beskrivning av hur projektet uppfyller de uppdaterade effektmålen.

Som tidigare beskrivits så utgörs SFV-programmet av ett antal projekt. Varje projekt följs upp separat när det gäller tidsplan, ekonomi och genomförande, samtidigt som en övergripande uppföljning görs av programmet som helhet. Den övergripande uppföljningen föreläggs Stockholms Stadshus AB:s styrelse i form av lägesrapporter.

Beredning

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten och Avfall AB och beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Föredragande borgarrådens synpunkter

Att långsiktigt säkra dricksvattenförsörjningen för Stockholmsregionen är vår mest grundläggande samhällskritiska uppgift. Det försämrade omvärldsläget ökar kraven på robusthet och redundans, vilket understryker vikten av dessa omfattande investeringar som är avgörande för regionens krisberedskap.

Den beslutade ambitionsnivån, vilken syftar till att bibehålla systemets risknivå från 2025 samtidigt som vissa kritiska brister byggs bort, utgör en balanserad och ansvarsfull strategi för att möta framtida behov. Vi ställer oss bakom kapacitetsmålet

om 534 000 m³/dygn till år 2050. Detta mål ger nödvändig marginal för såväl befolkningstillväxt och klimatförändringar som för underhållsbehov.

Den indikativa investeringsutgiften om 20 miljarder kronor i 2025 års penningvärde är en betydande, men absolut nödvändig, investering i den mest grundläggande infrastrukturen för kommande generationer. Då programmet finansieras av VA-kollektivet måste SVOA:s arbete med kostnadseffektivitet, optimering och skärpt projektstyrning fortsätta med oförminskad kraft under hela programmets 25-åriga löptid.

Vi betonar även vikten av att Stockholm Vatten och Avfall AB rutinmässigt utnyttjar utomstående forskares och experters kunskap för att kvalitetssäkra beslut, särskilt inom områden som vattenkvalitet och klimatanpassning. Slutligen är det avgörande att beställningen medger flexibilitet, vilket innebär att programmet ska prövas och vid behov revideras i sin helhet vart femte år. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer den uppdaterade programbeställningen med aktualiserade effektmål.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten och Avfall AB samt Programbeställning Stockholms Framtida Vattenförsörjning d.nr. KS 2025/1134-1.2
2. Protokollsutdrag Stockholm Vatten och Avfall AB, dnr. KS 2025/1134-1.3

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner och Andréa Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förslag till beslut.
2. Att bolaget tillsätter en extern, oberoende granskare med uppdrag att löpande följa upp projektets genomförande, identifiera risker och föreslå åtgärder för att förhindra framtida kostnadsökningar.
3. Att därutöver anföra

Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV) kommer under lång tid att vara ett av Stockholms viktigaste projekt, med en totalbudget på över 20 mdkr. Programmets storlek innebär att det binder upp stora resurser och minskar utrymmet för andra viktiga investeringar.

Under styrelsemötet den 29 augusti lyfte våra ledamöter i SVOA ett flertal frågor som vi hade önskat klarats ut inför programbeställningen. Tyvärr får vi konstatera att så

inte blir fallet. Vi inser att det i detta tidiga skede är svårt att ha svar på alla dessa frågor men förutsätter att de reds ut innan beslut tas för respektive investering.

Med hanteringen av Stockholms framtida avloppsrening (SFA) färskt i minnet finns det goda skäl att påpeka att detta projekt behöver skötas bättre. Inte minst vad gäller kostnadskontroll och kontinuerlig information till styrelsen. Vikten av kostnadskontroll i projekt av den här storleken kan inte understrykas nog. Bolaget behöver planera för ett antal avstämningar och kontrollstationer i projekten.

Avslutningsvis vill vi att projektet kontinuerligt granskas externt. Det handlar om mycket stora investeringar som taxekollektivet och Stockholms skattebetalare finansierar.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 3 december 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Nilsson (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå ärendet
2. Därutöver anföra följande:

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) initierade i november 2018 Programmet Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV). Programmet omfattar vattenverk, ledningsnät och reservoarer; system som krävs för vattenförsörjning. Programmet, som beslutades 2018, sträcker sig fram till 2050 och fick en totalbudget på 22 miljarder kronor (i 2024 års penningvärde). SFV-programmet innehåller ett antal projekt. Utöver att varje projekt följs upp på tid, kostnad och kvalitet, följs programmet även upp som helhet. Den uppföljningen föreläggs Stockholms Stadshus AB i form av lägesrapporter.

Stockholms Framtida Vattenförsörjning extrema fördyring är en av 2000-talets värsta ekonomiska skandaler, jämte projektet Nya slussen. Sverigedemokraterna har inte varit delaktiga i bolagets styrelse och har därmed ingen insikt i verksamheten. Med anledning av detta kommer vi inte att bidra till att genomföra det rödgröna styrets

politik. Vi har tidigare krävt en total genomlysning av projektet samt ökad transparens där alla partier bjuds in till en styrgrupp för att övervaka projektet

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Dricksvattenförsörjningen i regionen är en samhällskritisk verksamhet med höga krav på leveranssäkerhet. Ett försämrat säkerhetsläge ökar kraven på robusta system med ytterligare fokus på redundans och beredskap. VA-systemet fyller en avgörande roll i samhällets krisberedskap. Utöver att vara VA-huvudman i Stockholm och Huddinge är Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) leverantör till ytterligare tio kommuner i stockholmsregionen.

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) är Sveriges största bolag för vatten och avfall, med ansvar för dricksvatten, avloppsrening och hushålls- och förpackningsavfall. Bolaget står inför omfattande investeringsbehov för att långsiktigt säkerställa kapaciteten i sina system. Enligt Svenskt Vatten finns ett årligt investeringsbehov på 31 miljarder kronor för Sveriges VA-infrastruktur, med ett sannolikt behov på över 600 miljarder fram till 2040. I landet som helhet så står Stockholm för en betydande del av kommande investeringar.

För att möta samhällets behov, lagkrav, tekniska krav, klimatutmaningar och säkerhet samt beredskap genomför SVOA flera storskaliga investeringsprojekt: Stockholms framtida avloppsrening (SFA), Stockholms framtida dricksvattenförsörjning (SFV) och resursutvinning (RUS). Projekten syftar till att säkerställa vattenförsörjning, förbättra systemens redundans, effektivisera driften och möta klimatkrav. SVOA:s årliga investeringsbehov uppgår till cirka fem miljarder kronor. SVOA är det bolag inom kommunkoncernen med störst investeringsbudget, vilket ställer höga krav på styrning, kontroll och uppföljning. Stockholms Stadshus AB beslutade i juni 2023 om nya investeringsanvisningar för stadens bolag, vilket bland annat innebär att projekt med en investeringsutgift på mer än en miljard ska förelägga Stockholms Stadshus AB två lägesrapporter per år. SFV-programmet har en betydande påverkan på hela kommunkoncernens investeringsportfölj och det är av stor vikt att programmet hanteras med hög kvalitet och stort kostnadsfokus.

I augusti 2025 tog styrelsen för SVOA beslut om en förnyad ambitionsnivå för dricksvatten. Ambitionsnivån innebär att dricksvattensystemet ska underhållas, reinvesteras och förnyas i sådan takt att 2025 års uppskattade risknivå och funktion bibehålls på systemnivå, vissa kända kritiska risker med stor påverkan byggs bort samtidigt som andra risker successivt kommer att öka. Ambitionsnivån ställer ett kapacitetsmål för vattenproduktionen år 2050 om 534 000 m³/dygn, vilket med viss marginal möter osäkerheter i vattenprognosen samt möjliggör i visst underhåll och vissa driftstörningar utan leveransbortfall även under perioder med hög förbrukning.

Den största riskfaktorn är det långa tidsperspektivet som sannolikt kommer innebära nya förutsättningar vilka idag är svåra att förutsäga. Förändrade vattenförbrukningsmönster hos stadens medborgare, förändrad stadsutveckling samt andra ändringar härrörande från beredskapsfrågor, klimatförändringar och ökande

krav på vattenkvalitet kan komma att påverka vilka detaljerade åtgärder som krävs för att uppnå den valda ambitionsnivån.

Programmet ska ses som ett stöd för de investeringarna som ingår, men det är de enskilda investeringsbesluten som blir bindande. Det möjliggör en framtida flexibilitet och exempelvis adderar till effekter. Det är även naturligt att programmet prövas i sin helhet, och om behov finns revideras, vart femte år.

Programmet ska arbeta mot effektmål och program mål. Effektmålen beskriver de långsiktiga förändringar eller nyttor som programmet ska bidra till och program målen konkretiserar vad som ska genomföras under programmets gång för att möjliggöra dessa effekter. Effektmålen är indelade i kapacitet, kvalitet och robusthet och sammanfattas i nedanstående tabell:

Effektmål	
Kapacitet	Säkerställd uthållig kapacitet i dricksvattensystemet om 534 000 m ³ /dygn
Kvalitet	Utökad förmåga att även i framtiden, trots klimatförändringarna, uppfylla kvalitetskraven på dricksvattnet
	Utökad kortsiktig förmåga att hantera föroreningar i råvattnet genom uppgradering av processen för befintliga vattenverk
Robusthet	Utökad förmåga till incidenthantering genom ökad robustheten i huvudvattenledningsnätet i normalzon
	Utökad reservvattenförmåga för Norsborgs vattenverk genom säkerställd kapacitet från Bornsjön motsvarande gällande vattendom

Tabell 1; Effektmål

Programmets sju program mål omfattar att programmet ska:

- definiera och utreda vilka åtgärder som krävs för att uppfylla programmets effektmål
- säkerställa att samtliga i programmet ingående åtgärder ska vara kopplade till ett, eller flera, effektmål
- agera beställarrepresentant och följa upp de projekt som krävs för att uppfylla programmets effektmål
- övergripande samordna och styra samtliga i programmet ingående projekt för att säkerställa att programmets effektmål uppnås
- säkerställa att samtliga i programmet ingående åtgärder ska vara kostnadssatta och ekonomiskt avvägda mot nyttan
- säkerställa att samtliga i programmet ingående åtgärder är tidsatta och att de genomförs i rätt prioritetsordning
- säkerställa att samtliga i programmet ingående åtgärder utvärderas, uppdateras och hålls aktuella mot gällande effektmål över programmets hela löptid

Ekonomi

Den indikativa investeringsutgiften beräknas till 20 miljarder kronor, i 2025 års penningvärde, från år 2026 till år 2050. Inför kommande investeringsbeslut kommer de enskilda investeringsbesluten enligt stadens regler även redovisas i löpande penningvärde. Programmet finansieras med bolagets årliga driftmedel.

De investeringar som ligger sent under 20-årsperioden beräknas ha betydande kostnadsutveckling jämfört med de som kommer i början av programperioden.

Generellt fördelas investeringskostnaden ut så jämnt som möjligt över de 25 åren men vissa toppar, såsom byggnation av Lovö Södra, kan inte undvikas. Systemet är en helhet och de olika åtgärderna har inbördes beroenden som styr takten för genomförandet. Investeringsstakten kommer att uppdateras och presenteras i programmets tidplan vartefter de individuella åtgärderna identifieras och tidsätts.

Ekonomi kommer att rapporteras i enlighet med kommunkoncernens rutiner för investeringsstyrning.

Styrning

Programmets styrande funktioner är programstyrgrupp samt programsponsor. Rollen som ordförande för programstyrgrupp, tillika effektmålsägare, innehas av VD på SVOA och programsponsor är avdelningschef VA. Styrgruppen är bemannad med representant från Stockholms Stadshus AB. I övrigt bestäms styrgruppens sammansättning av dess ordförande. Programmet leds av en programchef.

Tidplan

Programmet påbörjades 2018 och beräknas vara klart 2050.

Lägesrapport pågående arbete

Sedan hösten 2024 har SFV-programmet arbetat med genomlysning av programmet samt uppdatering av effektmålen. När uppdaterade effektmål för programmet fastställts anpassas delprogrammets omfattning till de nya målen.

Parallellt med effektmålsarbetet löper övrigt arbete på i princip enligt plan inom de olika projekten. Inga nya investeringsbeslut har fattats av bolaget eller kommunfullmäktige under perioden som effektmålen uppdaterats, med undantag för en ny huvudvattenledning mellan Norsborg och Alby. Projektet, som bedömdes nödvändigt att genomföra oavsett genomlysningen av SFV-programmet, beviljades 875 miljoner kronor i investeringsutgift i december 2024, diarienummer KS 2023/1164.

Delprogram Vattenverk omfattar renoveringar och förstärkningsåtgärder vid Norsborgs och Lovös befintliga vattenverk samt uppförande av nytt vattenverk vid Lovö. Pågående utredningar och projekt går enligt plan.

Delprogrammet Ledningar ansvarar för utbyggnaden av huvudledningsnätet för att säkra programmets effektmål. Några delprojekt har avslutats under 2025. Kritiska tider avseende ledningsnätutbyggnaden för leveranssäkerhet i systemet är sträckan från Lovö vattenverk över Lovön och Kärson mot Bromma, samt projekt Källbrink – Långsjöparken.

Pågående arbeten inom delprogram Reservoarer löper på enligt plan, men den totala tidplanen har förlängts och sträcker sig fram till år 2036. Projekt Uggleviken har flyttats fram då detaljplanen måste vinna laga kraft innan genomförandet kan planeras. Genomförandebeslut för Tenstareservoaren beräknas komma till kommunfullmäktige under första halvåret 2026.

Risker

Den största riskfaktorn är det långa tidsperspektivet för SFV-programmet som sannolikt kommer innebära nya förutsättningar vilka idag är svåra att förutsäga. Förändrade vattenförbrukningsmönster hos stadens medborgare, förändrad stadsutveckling samt andra ändringar härrörande från beredskapsfrågor, klimatförändringar och ökande krav på vattenkvalitet kan komma att påverka vilka detaljerade åtgärder som krävs för att uppnå den valda ambitionsnivån. I förlängningen kan det påverka investeringsprognosen och tidplanen.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 3 november 2025 följande.

Koncernstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

Att för Stockholms Framtida Vattenförsörjning, SFV, fastställa uppdaterad programbeställning, inklusive aktualiserade effektmål, med en indikativ investeringsutgift om 20 miljarder kronor i 2025 års penningvärde i enlighet med tjänsteutlåtandet, godkänns.

Koncernstyrelsen beslutar för egen del följande.

Att för Stockholms Framtida Vattenförsörjning, SFV, fastställa uppdaterad programbeställning, inklusive aktualiserade effektmål, med en indikativ investeringsutgift om 20 miljarder kronor i 2025 års penningvärde i enlighet med tjänsteutlåtandet, godkänns.

Reservation av Christofer Fjellner och Yvonne Fernell-Ingelström (båda M), Jan Jönsson (L), Jonas Naddebo (C) samt suppleantyttrande av Nike Örbrink (KD), se Reservationer m.m.

Stockholms Stadshus AB:s och stadsledningskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 20 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen och stadsledningskontoret är positiva till den genomlysning av programmet som genomförts och de föreslagna förändrade effektmålen.

Koncernledningen och stadsledningskontoret konstaterar att dricksvattenförsörjningen är en av SVOA:s absolut viktigaste uppgifter. Den översyn och granskning av programmets drivande faktorer och effektmål som genomförts är genomarbetad. Genomlysningen av programmets olika ambitionsnivåer, hur systemkritiska investeringar prioriteras i ett sammanhang tillsammans med ekonomiska samt övriga konsekvenser för verksamheten är avgörande för att säkerställa att rätt investeringar till rätt kvalitet görs vid rätt tidpunkt.

Koncernledningen och stadsledningskontoret understryker betydelsen av att programmet fortsätter att arbeta med frågor kopplade till beredskap och säkerhet.

Koncernledningen och stadsledningskontoret påpekar vikten av noggranna analyser och studier i tidiga skeden, för att inte riskera fördyringar och/eller förseningar i genomförandet av projektet.

Koncernledningen och stadsledningskontoret uppmanar bolaget att fortsatt noggrant följa programmets utveckling och säkerställa att budget, tid och effektmål hålls. Kommunkoncernen arbetar aktivt för att minimera stadens skuldutveckling. Koncernledningen och stadsledningskontoret noterar att flera av programmets delprojekt håller tidplan och budget. Koncernledningen uppmanar bolaget och programmet att noggrant följa kostnadsutvecklingen för att säkerställa att de av kommunfullmäktige beslutade investeringsutgifterna inte överskrids.

Koncernledningen och stadsledningskontoret uppmanar bolaget att återkomma med en uppdaterad lägesrapport till koncernstyrelsen när det reviderade programmet fastställts av kommunfullmäktige.

Reservationer m.m.

Stockholms Stadshus AB

Reservation av Christofer Fjellner och Yvonne Fernell-Ingelström (båda M), Jan Jönsson (L), Jonas Naddebo (C) samt suppleantyttrande av Nike Örbrink (KD)

- Att delvis godkänna förslag till beslut
- Att bolaget tillsätter en extern, oberoende granskare med uppdrag att löpande följa upp projektets genomförande, identifiera risker och föreslå åtgärder för att förhindra framtida kostnadsökningar
- Att därutöver anföra

Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV) kommer under lång tid att vara ett av Stockholms viktigaste projekt, med en totalbudget på över 20 mdkr. Programmets storlek innebär att det binder upp stora resurser och minskar utrymmet för andra viktiga investeringar.

Under styrelsemötet den 29 augusti lyfte våra ledamöter i SVOA ett flertal frågor som vi hade önskat klarats ut inför programbeställningen. Tyvärr får vi konstatera att så inte blir fallet. Vi inser att det i detta tidiga skede är svårt att ha svar på alla dessa frågor men förutsätter att dessa reds ut innan beslut tas för respektive investering.

Med hanteringen av Stockholms framtida avloppsrening (SFA) färskt i minnet finns det goda skäl att påpeka att detta projekt behöver skötas bättre. Inte minst vad gäller kostnadskontroll och kontinuerlig information till styrelsen. Vikten av kostnadskontroll i projekt av den här storleken kan inte understrykas nog. Bolaget behöver planera för ett antal avstämningar och kontrollstationer i projekten. Avslutningsvis vill vi att projektet kontinuerligt granskas externt. Det handlar om mycket stora investeringar som taxekollektivet och Stockholms skattebetalare finansierar.